

Sociala kompassen

statisticon
STATISTICS & RESEARCH

Vad är sociala kompassen?

Den sociala kompassen ger politiker, tjänstepersoner och andra aktörer som är engagerade i samhällsutvecklingen ett nytt sätt att se och förstå statistik om kommunens socioekonomi och demografi. Med hjälp av den sociala kompassen blir skillnaderna inom kommunen synliga och tydliga vilket underlättar att nå samsyn kring behov och planering av utvecklingsinsatser.

För att få fram den sociala kompassen samordnas tillgänglig statistik om kommunens invånare i förhållande till bostadsområde. Genom en samlad analys kan den sociala kompassen visa individers förutsättningar i respektive område men också vilka områden som har liknande utmaningar och behov. Eftersom områdena färggrupperas efter likhet med varandra och placeras ut på kompassen i förhållande till hur starkt sambandet mellan olika variabler och området är illustreras områdets socioekonomi och demografi.

De nio variabler som utgör grunden för analysen är utbildningsnivå, andel yngre, andel äldre, inkomstnivå, andel arbetslösa, andel förvärvsarbetande, andel med ekonomiskt bistånd, andel födda utanför EU, och ohälsotal (antal dagar med sjukersättning från Försäkringskassan) bland invånarna.

Den sociala kompassen ger en bild av nuläget. Genom att återkommande ta fram en ny kompass kan förändringar följas och insatser utvärderas över tid.

Hur kan den sociala kompassen användas?

Med en gemensam bild av hur verkligheten ser ut blir det lättare att ha meningsfulla diskussioner om behov, fördelning av gemensamma resurser och nödvändiga prioriteringar. Att utgå från hur det faktiskt ser ut, till skillnad från vad vi bara tror, möjliggör effektiva och långsiktiga beslut som kan bidra till den utveckling som behövs.

Sociala kompassen bidrar till en fördjupad bild av de socioekonomiska och demografiska skillnader och likheter som finns i olika områden i kommunen. Att den visar sambandet mellan olika variabler fördjupar analysen ytterligare. Med denna ökade kunskap ges möjlighet till målinriktad samhällsplanering och underlättar för kommunens tjänstepersoner att arbeta fram väl grundade beslutsförslag. Därmed bidrar den till att politiker kan fatta väl underbyggda beslut, som gynnar invånarna och tar hänsyn till de olika förutsättningar som råder.

Sociala kompassen ger också nya analysmöjligheter eftersom den kan läsas tillsammans eller parallellt med annan tillgänglig information och på så sätt skapa fördjupad kunskap och förståelse. Det gäller exempelvis genomförda trygghetsundersökningar, valdeltagande, närhet till vårdcentral, boendeform eller liknade genomförda undersökningar eller tillgänglig statistik. Med en god grund att stå på ökar möjligheten att korrekta beslut tas.

Forts.

Sociala kompassen kan också fungera som ett verktyg i samtal med kommunens invånare, exempelvis vid medborgardialoger eller i dialog med civilsamhället. Att kunna visa grafiskt på skillnader mellan områden kan fungera som diskussionsunderlag och skapa förståelse för behov av prioriteringar, lokalisering och tidsperspektiv, exempelvis vad gäller placering av vårdcentraler eller dragning av kollektivtrafikens linjer.

Sociala kompassen kan också underlätta samarbeten kring områden som har liknande socioekonomiska och demografiska utmaningar. Det kan ske genom erfarenhetsutbyte eller gemensamma ansatser för att få till en förändring exempelvis genom gemensam planering av insatser.

Hur tas den sociala kompassen fram?

Läs en mer ingående beskrivning av metoden i bilaga 1

För att få fram den sociala kompassen används en analysmetod som kallas socioekonomisk kommunanalys. Första steget är att välja ut de variabler som analysen ska utgå ifrån. I denna analys används samma variabler som för den sociala kompass som tas fram på nationell nivå. De variabler som valts ut ger utifrån kvalitativ och regelbundet uppdaterad information kunskap om invånarnas egenskaper och förutsättningar. För alla variabler används mätvärden från samma tidsperiod.

Analysen utgår ifrån geografiskt definierade områden. Ofta NYKO-områden eller DESO-områden. Det är dessa områden som kategoriseras i den sociala kompassen.

Som steg två används en analysmetod som kallas Random Forest. Enkelt förklarat är det en komplex matematisk datakörning som ger möjlighet att gruppera områdena utifrån hur variablerna korrelerar med varandra inom respektive område.

I det tredje steget visualiseras resultatet i ett diagram som visar i vilken utsträckning det finns samband mellan de olika variablerna och områdena. Ju mer ett område karakteriseras av en variabel, desto närmare denna placeras området på den sociala kompassen. Men eftersom alla variablerna påverkar området, om än i olika utsträckning, så dras området åt olika håll i kompassen, som en järnkula som dras till en magnet.

Forts.

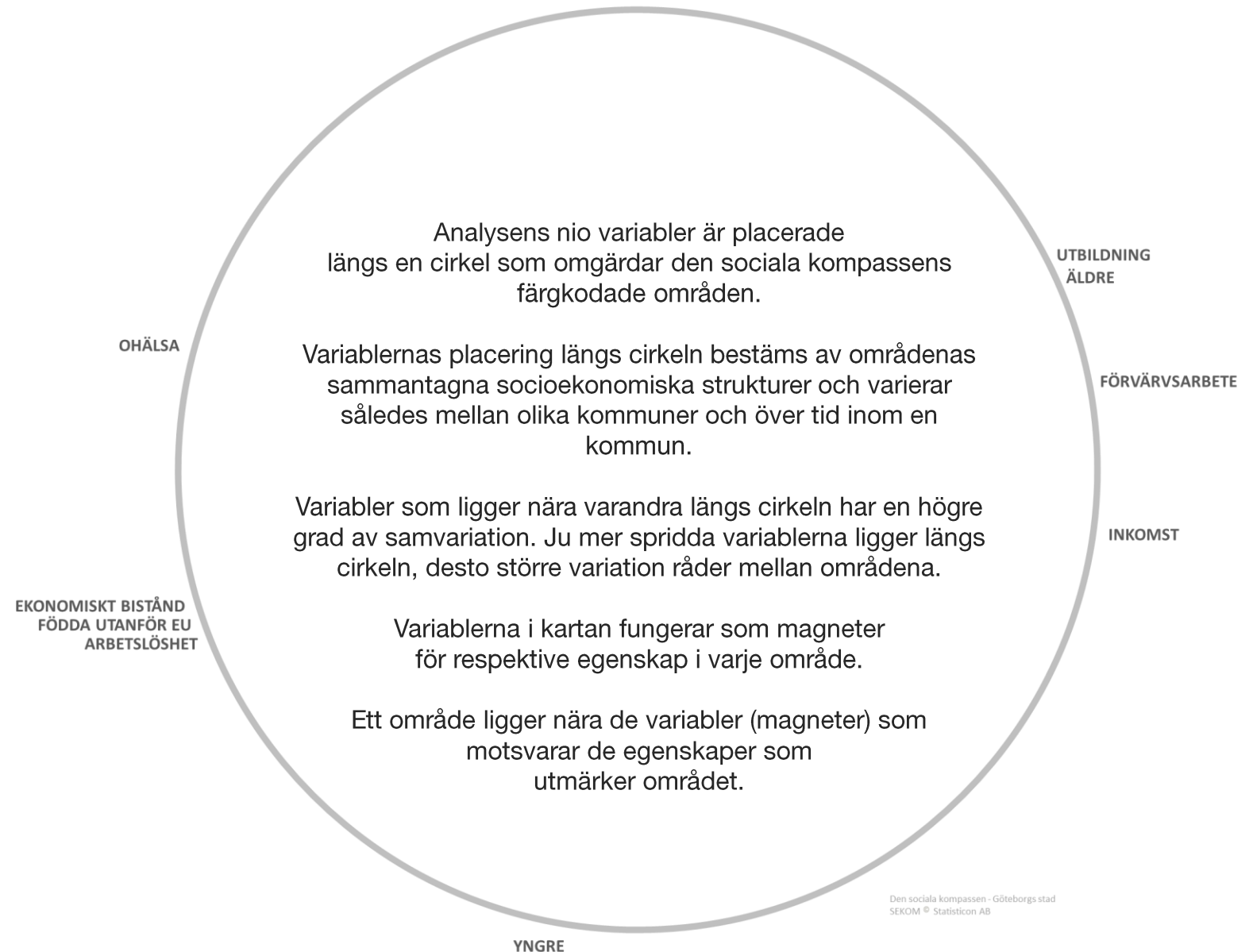
När alla variabler drar utifrån sin karaktäristiska styrka får området sin placering i kompassen. Variabler som korrelerar starkt med varandra återfinns närmare varandra på kompassen.

Det slutliga fjärde steget innebär tolkning av resultatet. Det är också då det sker en gruppering av de olika områdena, utifrån dess likhet med varandra, och dessa färgsätts för att tydliggöra detta.

Hur ska variablerna i kompassen förstås?

För att få ut maximal information av den sociala kompassen behöver man både se till områdenas placering i kompassen och färggrupperingen av dessa men också till variablernas placering runt om kompassen.

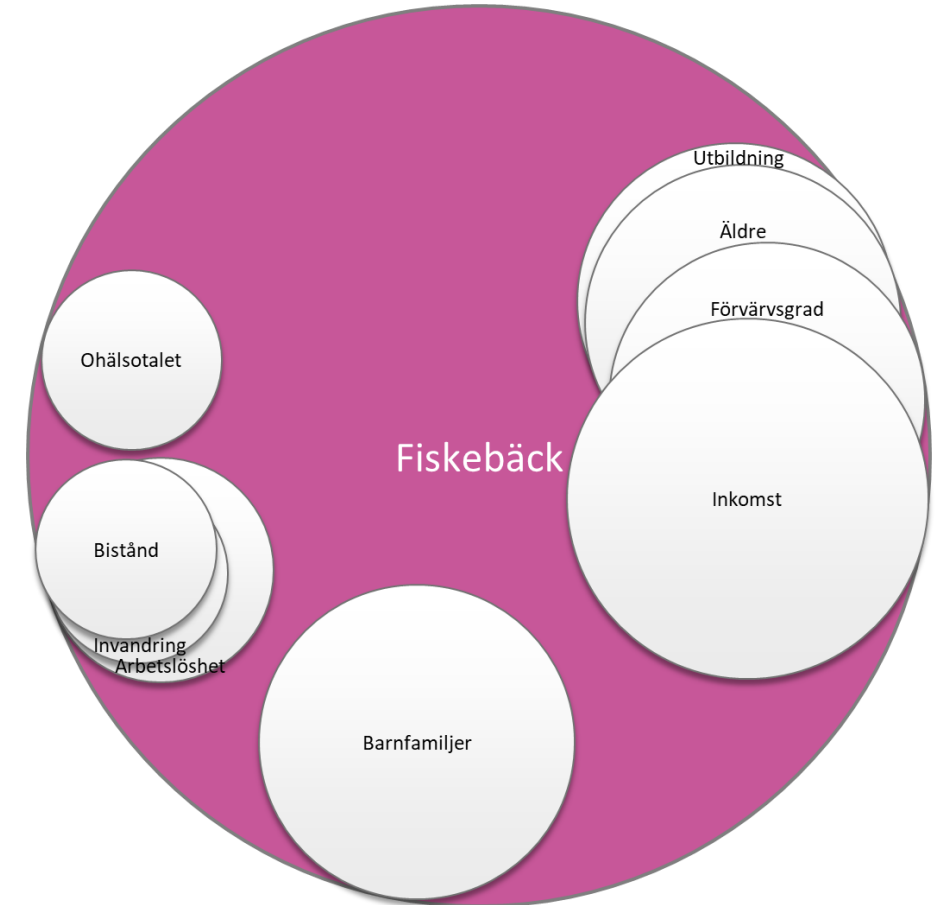
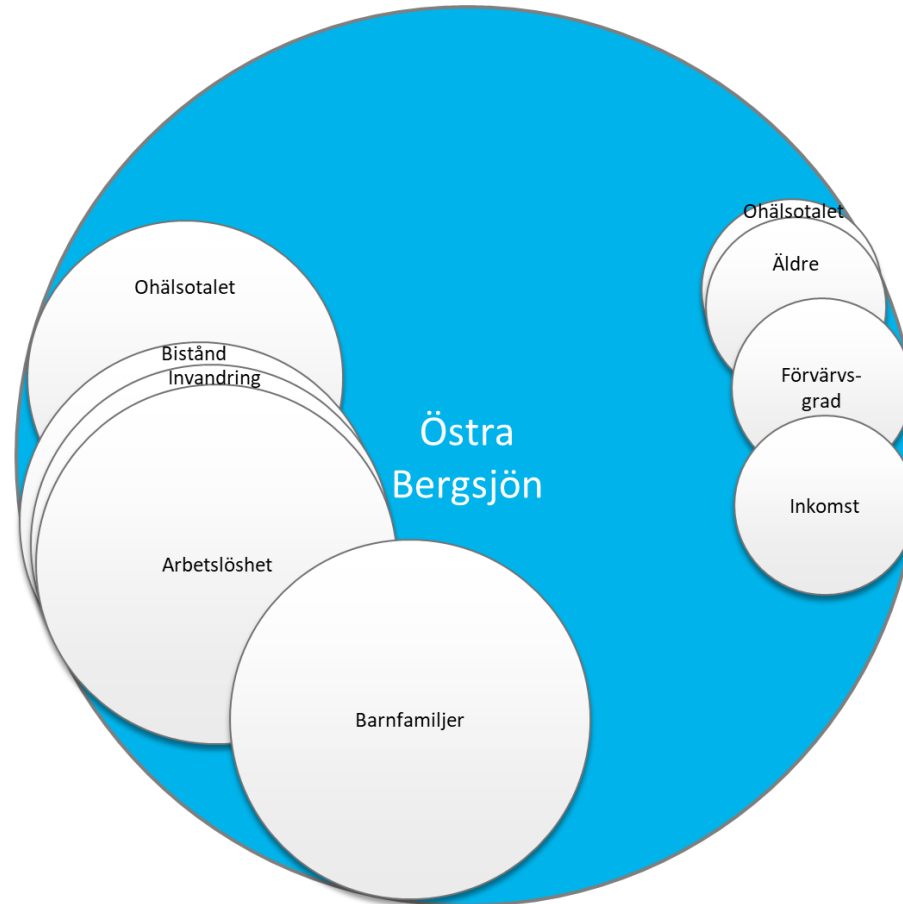
Texten i cirkeln förklarar hur variablerna ska förstås.

Hur får områdena sin placering i kompassen?

Figureerna till höger visar två exempelområden. Storleken på de grå cirklarna visar respektive variabels värde. Ju större cirklar desto mer präglas området av variabeln. Cirklarna kan liknas vid järnkulor som var och en dras mot sin korresponderande magnet (variabel). Ju större cirkel desto kraftigare drar magneten järnkulan mot sig.

Eftersom magneterna är placerade runt om kompassen hamnar områdena i vad som kan liknas vid nio magnetfält med olika riktning. Ett områdes placering i kompassen avgörs därmed av i vilken utsträckning de olika variablerna karakteriserar området.

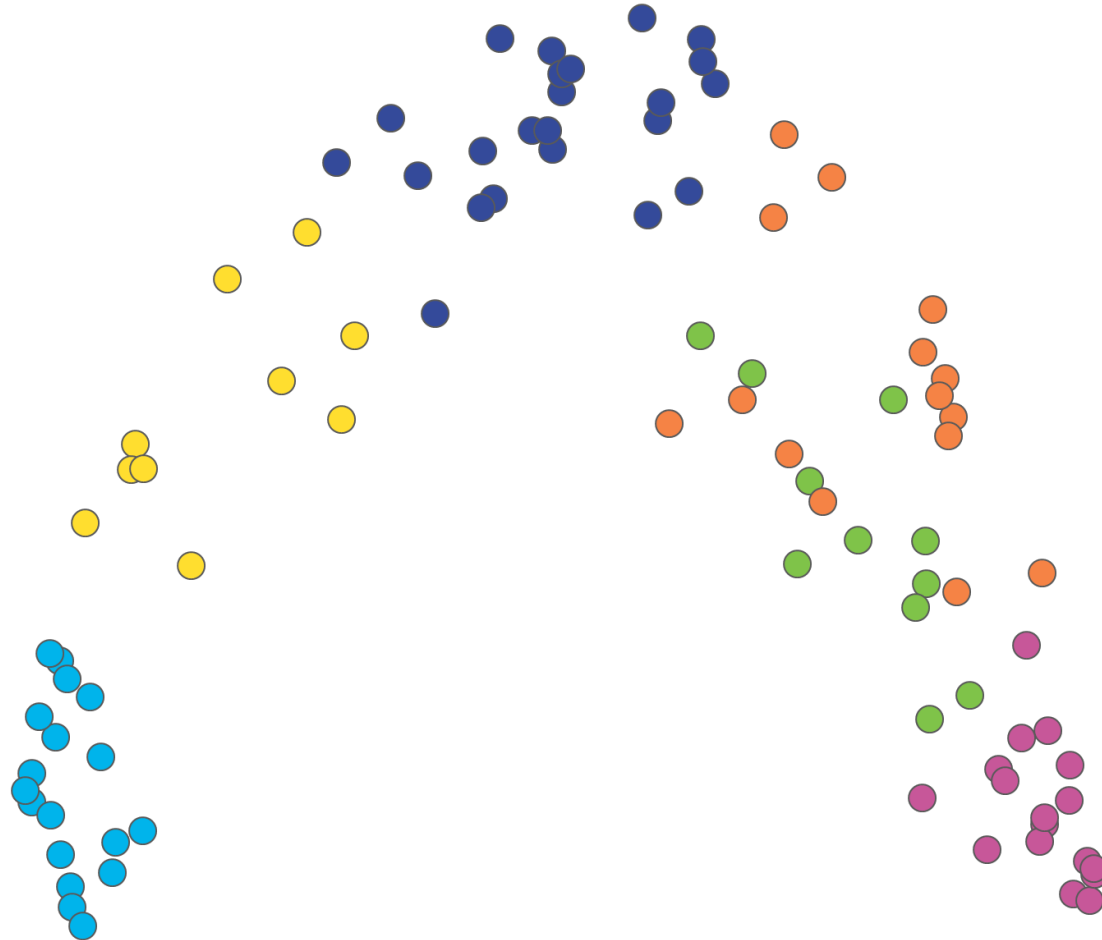
Färggruppering av områden

För att visa på likheter och skillnader mellan områdena delas de in i färggrupper.

Hur många färggrupper som blir relevanta avgörs av datakörningen.

För varje område sker en avvägning av vilken färg som lämpar sig, och vilka andra områden aktuellt område har mest gemensamt med. Den som studerar kompassen kan se att ibland är det närmare mellan ex. ett grönt och ett orange område än mellan ex. två gula. Det innebär att områden som har olika färger ändå kan ha en hel del gemensamt, men att respektive område bedöms ha än mer gemensamt med resten av sin färggrupp.

I bilaga 1 kan du läsa mer om indelningen i grupper.

statisticon

STATISTICS & RESEARCH

Kontaktuppgifter

Telefon: 010-130 80 00

E-post: prognoser@statisticon.se